

MEDNARODNA POMOČ SLOVENIJE SEVERNI MAKEDONIJI PRI GAŠENJU POŽARA V NARAVNEM OKOLJU AVGUSTA 2021

Sandra Martinič¹, Blaž Turk²

Povzetek

Nenavadno visoke poletne temperature in močen veter so povzročili ekstremne požare v naravnem okolju v delih jugovzhodne Evrope v poletnih mesecih leta 2021. Med njimi se je znašla tudi Severna Makedonija, ki se je spoprijemala s požari v naravnem okolju in poleg tega z neugodnimi vremenskimi razmerami ter neugodnim in nedostopnim terenom. Severna Makedonija je Slovenijo zaprosila za pomoč prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite, ki se je na intervencijo odpravila s svojo enoto pripadnikov Civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili. Šlo je za zelo zahtevno intervencijo z idealnimi razmerami za širitev požara, saj je pihal veter, ki je ves čas spreminjal smer, temperature so bile več kot 35 stopinj Celzija in relativna vlažnost je bila nizka. Območje je bilo obenem gosto poraščeno pretežno z borovim gozdom in cipresami ter na razgibanem terenu.

INTERNATIONAL ASSISTANCE PROVIDED BY SLOVENIA TO NORTH MACEDONIA IN FIGHTING A WILDFIRE IN AUGUST 2021

Abstract

Unusually high summer temperatures and strong wind caused extreme wildfires in parts of south-eastern Europe in the summer months of 2021. One of the affected countries was North Macedonia which, in addition to wildfires, had to deal with adverse weather conditions, and difficult and inaccessible terrain. North Macedonia asked Slovenia for assistance via the Union Civil Protection Mechanism. Slovenia deployed members of the Civil Protection unit for fighting wildfires with vehicles to the emergency response operation. This was a very demanding operation, since the conditions were ideal for the fire to spread: the wind was blowing and kept changing direction, temperatures exceeded 35°C, and relative humidity was low. The area was densely covered with predominantly pine forests and cypresses, and was on diverse terrain.

¹ Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije, Gregorčičeva ulica 25, Ljubljana, sandra.martinic@gov.si

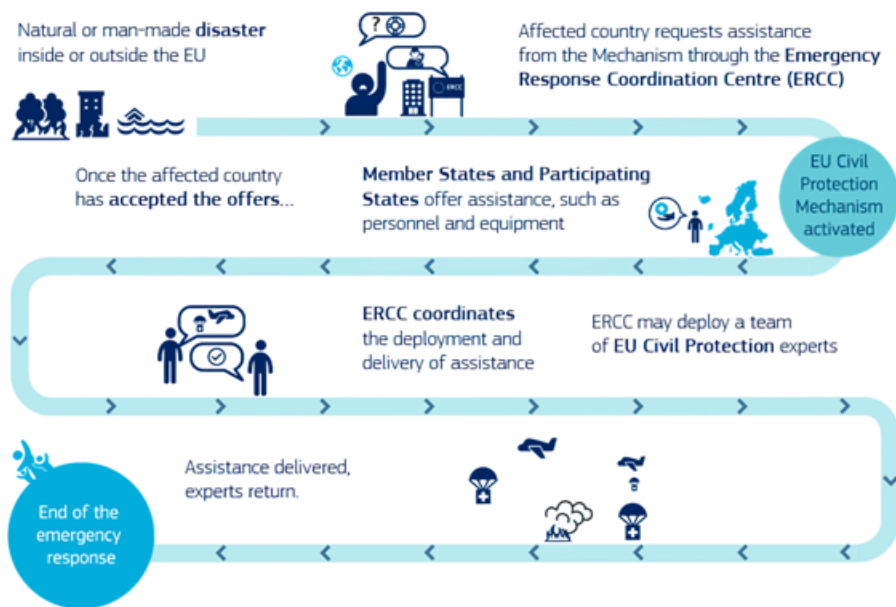
² Zavod za gasilno in reševalno službo Sežana, Bazoviška cesta 13, Sežana, blaz.turk@zgrs.si

UVOD

Na podlagi podatkov iz Evropskega informacijskega sistema o požarih v naravnem okolju (ang. *European Forest Fire Information System – EFFIS*) je bila leta 2021 druga najhujša sezona požarov v naravnem okolju od leta 2000. Škoda, ki so jo povzročili gozdni požari leta 2021, je manjša le od tiste leta 2017, ko je v Evropski uniji pogorelo več kot milijon hektarjev. V poročilu o gozdnih požarih v Evropi, na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki iz leta 2021 so ugotovili, da so bili veliki ter ekstremni požari v naravnem okolju predvsem v Sredozemlju.

Tako je bilo tudi v Severni Makedoniji, kjer so leta 2021 kartirali 136 požarov, ki so požgali 21.511 hektarjev. Podobno kot v drugih državah je bil avgust najslabši mesec, ko sta bili povzročeni dve tretjini

škode. Največji požar je zajel več kot 5000 hektarjev v občini Pehčevo na vzhodu države. Začel se je 1. avgusta in se je hitro razširil do ekstremnih razsežnosti, tako da je presegel zmogljivost nacionalnega odziva. Obvladovanje požara so ovirale tudi vremenske razmere v Severni Makedoniji zadnja dva meseca brez padavin z visokimi dnevnimi temperaturami, nizko vlažnostjo zraka in močnimi vetrovi. Požar je obsegal tako ravninski kot hriboviti del s strnjanimi predeli iglastega gozda, ki je bil največja težava za obvladovanje požara in preprečevanje njegove širitve. Moč gorenja je bila zelo velika, kar se je posebej kazalo podnevi od 10. do 17. ure. Na območju požara ni bilo omembe vrednih padavin daljše obdobje, relativna vlažnost pa je bila manj kot 40 odstotkov. V požaru je skupaj pogorelo 5413 hektarjev, od tega 9,1 odstotka listnatega gozda, 32,1 odstotka iglastega gozda, 36,2 odstotka kmetijskih površin in 22,6 odstotka drugih

How does the **EU Civil Protection Mechanism** work?

Slika 1: Diagram zaprosila za mednarodno pomoč prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite (vir: DG ECHO)

Figure 1: A diagram of requests for international assistance via the Union Civil Protection Mechanism (Source: DG ECHO)

površin. Na podlagi dvostranske pomoči se je hitro odzvala tudi Republika Srbija in pomagala s helikopterjem za gašenje požarov v naravnem okolju. Kljub hitri mobilizaciji lokalnih, nacionalnih in mednarodnih sil zaščite, reševanja in pomoči v vzhodnem ter severovzhodnem delu države še vedno ni bilo mogoče zagotoviti uspešnega obvladovanja požara v naravnem okolju.

ZAPROSILO SEVERNE MAKEDONIJE ZA MEDNARODNO POMOČ PREK MEHANIZMA UNIJE NA PODROČJU CIVILNE ZAŠČITE IN MEDNARODNI ODZIV

Slovenija je prek Ministrstva za obrambo ter Uprave RS za zaščito in reševanje hitro vzpostavila stik z oblastmi Severne Makedonije, kjer so potekali neformalni politični in operativni pogovori o možnostih pomoči Slovenije z reševalno enoto za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili (ang. *Ground Forest Fire Fighting with Vehicles – GFFF-V*). Gre za reševalno enoto z določenimi minimalnimi merili³ v okviru evropskega nabora civilne zaščite (ang. *European Civil Protection Pool – ECPP*). Ko je Severna Makedonija 3. avgusta 2021 prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite zaprosila za mednarodno pomoč v obliki enot za GFFF-V, se je Slovenija prek Uprave RS za zaščito in reševanje takoj odzvala ter začela

priprave ter usklajevanje z Direktoratom za zaščito in reševanje Severne Makedonije. Neuradno usklajevanje se je začelo pred uradnim zaprosilom z zbiranjem vseh podatkov o razmerah in podpori države gostiteljice (ang. *Host Nation Support – HNS*), ki je določena na podlagi smernic EU za podporo države gostiteljice⁴. Hkrati je Uprava RS za zaščito in reševanje začela zbirati primerno osebje, vozila in opremo. 4. avgusta je URSZR na podlagi sklepa Vlade RS in skladno z zaprosilom Severne Makedonije ponudila reševalno pomoč v obliki začasne enote pripadnikov Civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili prek skupnega komunikacijskega in informacijskega sistema za primer nesreč (ang. *Common Emergency Communication and Information System – CECIS*). Napotitev enote je bila predvidena do sedem dni.

Napotitev slovenske enote pripadnikov Civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili

V Severno Makedonijo sta bili iz Slovenije na pomoč napoteni dve začasni enoti pripadnikov Civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili. V prvi je bilo 48 pripadnikov in 17 vozil, na pomoč pa je bila napotena od 4. do 11. avgusta. Drugo enoto, ki je zamenjala prvo, je sestavljalo 52 pripadnikov in 21 vozil, napotena pa je bila od 11. do 14. avgusta. Gasilska vozila prve enote so ob rotaciji ostala v

³ Izvedbeni sklep Komisije 2014/762/EU z dne 16. oktobra 2014 o določitvi pravil za izvajanje Sklepa št. 1313/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

⁴ Smernice podpore države gostiteljice omogočajo prizadetim državam, da dobijo mednarodno pomoč na najbolj učinkovit način.

Severni Makedoniji. Zamenjava je bila nujna in predhodno načrtovana, saj se ob takih intervencijah lahko pričakujejo daljše delovanje ter nepričakovane spremembe razvoja in širjenja požara. Poleg tega sta rotacija in zamenjava osebja nujni za normalno delovanje v tako zahtevnih razmerah zaradi utrujenosti kadra in posledično večje možnosti za poškodbe tudi skladno z usmeritvami za delovanje modulov v EU. Članek se osredotoča na delovanje prve enote, ki je opravila večji del gašenja požara v naravnem okolju.

Oblikovanje prve začasne slovenske enote pripadnic in pripadnikov Civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili se je začelo 3. avgusta. V enoti so bili prostovoljni in poklicni gasilci iz obalno-kraške in severnoprimorske regije, in sicer zaradi ocene, da so gasilci iz teh dveh regij najbolj usposobljeni in izkušeni za gašenje požarov v naravnem okolju ter imajo ustrezno osebno zaščitno opremo in vozila. Pri načrtovanju enote je bila upoštevana požarna ogroženost v Sloveniji z navodilom, da primerno število gasilcev, vozil in opreme ostane v domovini za morebitne večje požare v naravnem okolju. Prav tako smo že pri načrtovanju razmišljali o rotaciji začasne enote, saj so ob požarih v naravnem okolju intervencije daljše. Pripadniki so bili izbrani v dobrih dveh urah, hkrati pa so potekale druge priprave za odhod na intervencijo. To je zaznamovala izjemna pripravljenost slovenskih gasilcev za odhod na pomoč, na drugi strani pa je bilo zelo malo informacij Direkcije za zaščito in reševanje Republike Severne Makedonije o lokaciji delovanja, trajanju napotitve ter potrebni opremi.

Priprave za pot so obsegale zagotavljanje ustreznosti vozil in skupne ter osebne zaščitne opreme za gašenje požarov v naravnem okolju, zagotavljanje posebne opreme za skupino za medicinsko oskrbo osebja, načrtovanje poti, pripravo navodil za varno delo na poti, v tujini in na intervenciji, zagotavljanje logističnih sredstev in opreme za komunikacijo za nemoteno delo enote, natovarjanje in popis ter testiranje vseh udeležencev ekipe s hitrim antigenskim testom za covid-19.

Čeprav Slovenija v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite še nima registriranega modula za gašenje gozdnih požarov z vozili, je enota v pripravah upoštevala zahteve takega modula, da lahko delo na terenu opravlja nenehno teden dni, da lahko zagotavlja celodnevno delovanje z 20 gasilci na terenu, da so v enoti vsaj štiri vozila s pogonom 4 x 4 in minimalno količino vode 2000 litrov ter da je v enoti ustrezno usposobljen kader z izkušnjami.

V okviru operativnih priprav na intervencijo v Severni Makedoniji je URSZR nadaljevala poizvedovanje o podpori države gostiteljice in s Hrvaško ter Srbijo urejala podporo pri prevozu z oprostivijo cestnin, spremstvom policije in hitrim prehodom mejnih prehodov.

Operativno delovanje

Prvi operativni načrt delovanja enote v Severni Makedoniji je bil pripravljen med 22 ur dolgo vožnjo do te države. Vključeval je varnostne napotke, pregled razmer na območju požara in vremenskih razmer ter načrtovanje odziva za različne razmere, na primer ob poškodbah in okvarah. Načrt je bil vsak dan posodobljen glede na razvoj dogodkov na terenu.

Izpopolnjen je bil komunikacijski načrt in opredeljene so bile nekatere funkcije za vodenje dela na terenu, za usklajevanje dela z lokalnimi oblastmi ter tujimi silami, ki so bile v državi gostiteljici, in za usklajevanje dela celotne odprave ter varnostnih nadzornikov sektorjev. Prav tako so bili določeni dva voda za takojšnje operativno delo na terenu in rezervna ekipa za nočno delo oziroma pomoč posameznemu vodu ob izrednih razmerah v določenem sektorju. Izpopolnjeni so bili tudi načrt dela ekipe za medicinsko oskrbo ter preverjanje primarne in sekundarne ravni zdravstvene oskrbe v državi gostiteljici, načrt posredovanja enote na terenu ter načrt za morebitno evakuacijo poškodovanih v domačo državo. Med posredovanjem je bilo zdravstveno in psihološko stanje članov enote preverjeno vsaj enkrat na dan.

Po prihodu v mesto Berovo in po nastanitvi v apartmajih Hotela Vip, ki je šest kilometrov oddaljen od Berovega, smo od lokalnih oblasti dobili zelo malo informacij o požaru, kritičnih točkah, terenu, nevarnostih ter lokalnih načrtih odziva na požare v naravnem okolju. Prav tako ni delovalo klasično vodenje intervencije, kot smo ga sicer vajeni v Sloveniji, saj lokalne oblasti niso usmerjale dela v intervenciji. Požar so si prizadevali pogasiti domačini in vojaki z lopatami, priročnim orodjem, kovinskimi požarnimi metlami ter naprtnjačami, domači kmetje pa so s traktorji in vpreženimi plugi orali ter tako delali preseke, da se požar ne bi širil naprej. Med intervencijo so nam lokalni prebivalci posodili kopač, s katerim smo lahko hitreje in bolje urejali dostopne poti, na srečo pa je bil v ekipi strojnik, ki se poklicno ukvarja z upravljanjem težke gradbene mehanizacije.

Delo je potekalo na več lokacijah, in sicer na čelu požara nad mestom Pehčevo in v vasi Trabotivište



Slika 2: Reden skupni jutranji sestanek
 Figure 2: Regular joint morning meeting

v občini Delčevo ter v vaseh Umlena, Mačevo in Budinarci.

Hkrati z operativnim delovanjem je vodstvo slovenske enote vzpostavilo stike z lokalnimi oblastmi, in sicer s predstavnikom civilne zaščite, policijo, gozdarskim podjetjem, gozdno policijo ter županoma. Povezalo se je tudi z drugimi mednarodnimi enotami iz Avstrije, Bolgarije in Srbije, opravilo nujne nakupe za podporo delovanju z nakupom lokalnih telefonskih SIM-kartic ter zbralo čim več razpoložljivih podatkov o razmerah in delovanju na terenu. Skladno z dogovorom z lokalnimi oblastmi in predstavniki avstrijske enote se je na nogometnem stadionu v mestu Pehčevo vzpostavila operativna baza, v kateri sta delovala slovenski ter avstrijski štab.

Sledili so naporni dnevi, ki so si bili precej podobni. Vodstvo slovenske enote se je ob 6. uri sestajalo z lokalnimi oblastmi in vodstvom avstrijske enote na

sedežu javnega podjetja Makedonski gozdovi v mestu Pehčevo ter predstavilo aktivnosti preteklega dne in načrt dela za tekoči dan. Požar se je širil predvsem čez dan med 10.30 in 14.30 zaradi suhih, vročih in vetrovnih vremenskih razmer ter ogrožal vasi ali posamezne hiše, moč gorenja je bila zelo velika, prihajalo je do preskokov požara v razdaljah od deset do 300 metrov, ogenj je delal številne vrtince in podobno. Razmere so zahtevale dobro načrtovanje operativnega dela, preučevanje neznanega terena, iskanje dostopnih poti brez zemljevidov in odločanje o taktičnih pristopih ob upoštevanju širitve požara. Usmerjanje dela enote je bilo zelo zahtevno, zanašali pa smo se na analize gašenja in širitve požara z preteklih dni intervencije ter na pretekle in nove izkušnje. Taktične odločitve so bile vedno tvegane in nevarne, vsakokrat so bili pripravljene novi načrti evakuacije in pomagali so varnostni nadzorniki, ki so spremljali razvoj požara ter opozarjali enote pri gašenju na morebiten hitri prihod požarne linije in spremembe smeri ter hitrosti širjenja požara. Med gašenjem je slovenska enota naletela na opozorilne table o minskem polju, pri čemer ni bilo jasno, kje to minsko polje sploh je. Lokalne oblasti so zatrjevale, da na tistem območju ni nevarnosti neeksplozivnih ubojnih sredstev, čeprav je bilo na pobočju v času intervencije slišati dve detonaciji. Kljub težkim razmeram je prevladalo zaupanje v znanje, izkušnost in presojo gasilcev o delovanju na posameznih mikrolokacijah.

Na terenu sta poleg slovenske enote delovali tudi enoti iz Bolgarije in Avstrije, zato je slovenska enota upravičeno pričakovala, da bo del usmerjenega odziva vseh mednarodnih enot. Kljub temu se je pokazalo nasprotno, saj so mednarodne enote podnevi delovale vsaka zase, in sicer bolgarska na enem koncu s svojo taktiko ter avstrijska blizu slovenske, toda z drugačno taktiko. Lokalni organi niso usklajevali dela



Slika 3: Pri gašenju iz zraka so sodelovale tudi srbske zračne sile s štirimi letalniki.

Figure 3: International air forces also participated in aerial firefighting



Slika 4: Vidna preskoka požara približno 200 metrov od požarne linije, vmes gasilske enote

Figure 4: Visible fire jumps approximately 200m from the fire line, with firefighting units in between



Slika 5: Hitro širjenje požara

Figure 5: Rapid spread of fire

tujih enot, zato se je slovenska enota odločila, da prevzame to usklajevanje. V pogovorih z avstrijsko enoto so bile določene skupne naloge, dobava vode in prednosti delovanja. Po nekaj dneh smo pridobili zaupanje lokalnih oblasti in tujih enot ter prevzeli načrtovanje, usklajevanje in usmerjanje delovanja enot ter na koncu uspešno obvladali požar.

Določen del logistične oskrbe za enoto je prevzela država gostiteljica. Za vozila slovenske enote je bilo dogovorjeno polnjenje goriva na bencinski črpalki v Berovem, kjer je bila tudi točka srečanja s pooblaščenici, ki so slovensko enoto spremljali do dodeljenih območij delovanja. Toplo večerjo in dodatno zdravstveno oskrbo ob morebitnih zdravstvenih zapletih je zagotovila avstrijska enota skladno z dogovorom med vodstvom enot. Slovensko enoto je podprlo tudi slovensko veleposlaništvo v Skopju, saj je ob obisku štaba v mestu Pehčevo prineslo težko pričakovane tiskane vojaške topografske karte za območje, na katerem je delovala slovenska enota.

8. avgusta se je vodstvo operativnega dela po dvodnevem dogovarjanju z vojaškim helikopterjem odpeljalo na ogled požara. Prelet je ponudil pregled nad razsežnostjo požara in mogoče je bilo določiti njegove kritične točke. 9. avgust je bil pomemben dan posredovanja prve enote in je prinesel številne taktične izzive, na koncu pa tudi zmago nad požarom. Za ta dan je bilo načrtovano nadaljevanje gašenja požarnih linij pod vrhom hriba Grbavec nad vasjo Budinarci, domačini pa so na terenu pomagali s kopanjem in čiščenjem po požarni liniji. Dan so ponovno zaznamovale naporne vremenske razmere z visokimi temperaturami več kot 40 °C in vetrom, poleg tega si je član enote poškodoval prst, kar je bila edina poškodba med celotno intervencijo.

Da bi pogasila požar, je slovenska enota začela priprave za protipožig. Za njegovo lokacijo je bila izbrana kilometer dolga linija ob gozdni cesti, kjer je enota predhodno odstranila vse iglavce, in sicer bor ter brin. Predhodno so bili namočeni zemljišča ob požarnem pasu in rob požarne linije. V 22 ur dolgo nenehno delovanje je slovenska enota vložila vse napore za dokončno omejitev požara. Po prvem jutranjem preletu požarišča je postalo jasno, da se je delo ves dan in ponoči obrestovalo. Požar je bil omejen.



Slika 6: Priprava načrta obvarovanja hiš ob cesti v vasi Mačevo in ustavitve požara ob cesti

Figure 6: The preparation of a plan to protect houses along the road in the village of Mačevo, and to stop the fire next to the road

SODELOVANJE Z LOKALNIMI, NACIONALNIMI IN TUJIMI ENOTAMI PRI GAŠENJU TER USKLAJEVANJU

V mednarodnih intervencijah je sodelovanje vedno razdeljeno na več ravni, od operativne do politične. Prav tako je pomembno omeniti, da vsi člani intervencije zastopajo Slovenijo od trenutka, ko vstopijo v drugo državo. Prvi tako imenovani politični stik se je zgodil že v jutranjih urah 5. avgusta 2021 na srbsko-severnomakedonski meji, na kateri je kontingent sprejel generalni direktor Direktorata za zaščito in reševanje dr. Bekim Maksuti, ki je slovenski enoti izrekel dobrodoščilo. Ob začetku operativnega delovanja so se vzpostavljali stiki z mednarodnimi, nacionalnimi in lokalnimi oblastmi Severne Makedonije. Odziv na požar v naravnem okolju je zahteval različne sile zaščite, reševanja in pomoči, in sicer nacionalne in lokalne pripadnike civilne zaščite, policijo, vojsko, gozdarska podjetja, gozdno policijo, župane prizadetih občin in druge. Hkrati so bile na območje delovanja napotene tudi reševalni enoti za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili iz Avstrije in Bolgarije, enota za gašenje gozdnih požarov z letalom (ang. *Aerial Forest Fire Fighting – AFFF*) iz Romunije, enota za daljinsko upravljanje brezpilotnega sistema (ang. *Emergency Remote Piloted Aerial System – EMERPAS*) in enota za pregled iz Francije v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite. V okviru dvostranskega dogovora je bil iz Srbije napoten tudi helikopter za gašenje gozdnih požarov.

Prednost slovenske enote je bila v zgodovinski povezanosti in poznavanju jezika. V ta namen sta urejanje zadev in zbiranje podatkov o razmerah, delovanju ter načrtovanju potekali zelo hitro. Tudi povezovanje s tujimi enotami, predvsem enoto GFFF-V iz Avstrije je bilo zelo uspešno, saj se je zaradi prejšnjih poznanstev mreženje začelo pred prihodom v Severno Makedonijo. Med enotama je hitro prišlo do dogovora o vzpostavitvi slovenskega štaba na nogometnem stadionu v mestu Pehčevo, kjer je avstrijska enota vzpostavila bazni tabor (ang. *Base of Operation – BoO*). Z njo se je sklenil tudi dogovor o medsebojnem poročanju o razmerah in morebitni pomoči pri prevajanju na sestankih z lokalnimi udeleženci. Dodatno je avstrijska logistična podpora zagotavljala slovenski enoti večerjo, morebitno pomoč pri avtomehaničnih popravilih in zdravniško pomoč. Drugi dan se je pokazala potreba po primernih zemljevidih za načrtovanje operacij. S tem namenom je vodstvo enote vzpostavilo stik s slovenskim veleposlaništvom v Skopju, kjer so se takoj odzvali na prošnjo



Slika 7: Gašenje vršnega požara z vodnim monitorjem na gozdni cesti
Figure 7: Fighting a crown fire with a water monitor on a forest road

po primernih zemljevidih in v nekaj urah tiskane vojaške topografske karte območja pripeljali v Pehčevo. Zemljevidi so bili nemudoma predani vodstvu operativnega delovanja. Hiter odziv veleposlaništva se je izkazal za pomembnega, saj enota od lokalnih oblasti ni dobila zemljevidov.

Vodja enote in oseba za povezavo kot vodstvo slovenske enote sta se vsako jutro ob 6. uri udeležila usklajevalnega sestanka z lokalnimi oblastmi ter mednarodnimi enotami, na njem pa so bili



Slika 8: Protipožig ob kilometer dolgi gozdni cesti
Figure 8: Counter-fire along a forest road with a length of one kilometre

SESTAVA DVEH ENOT ZA DELOVANJE V SEVERNI MAKEDONIJI

Prvi del odprave, 4.–11. avgust 2021

Enota je štela 48 pripadnikov Civilne zaščite in gasilcev ter 17 vozil.

Poklicni in prostovoljni gasilci

42 gasilcev iz obalno-kraške in severnoprimske regije, in sicer iz PGD Ilirska Bistrica, Komen, Knežak, Postojna, Vrbovo, Studeno, Pobegi - Čežarji, Hrvatini in Babiči ter poklicni gasilci Gasilske brigade Koper ter Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana. V ekipi je sodeloval tudi gasilec z dolgoletnimi izkušnjami s področja požarov v naravi iz obalno-kraške regije (PGD Senožeče), danes sicer operativni član PGD Kočevje (regija Ljubljana II).

Gasilska vozila

PV-1 OGZ Koper in KGZ Sežana, GVGP-1 GB Koper, GVGP-2 PGD Planina in Pobegi - Čežarji, GCGP-1 PGD Knežak ter GCGP-3 ZGRS Sežana, PGD Nova Gorica, Šempeter pri Gorici, Kobarid, Bovec, Kanal ob Soči, Tolmin, Dornberk, Podbrdo, Log pod Mangartom in Podnanos z gasilskimi vozili GVGP 2 PGD Dornberk, AC-24/60 PGD Tolmin, AC-30/120 PGD Šempeter pri Gorici ter GVM-1 PGD Kanal ob Soči in PGD Kobarid.

Pripadniki Civilne zaščite Republike Slovenije

Civilna zaščita Republike Slovenije je sodelovala s šestimi pripadniki z Uprave RS za zaščito in reševanje ter s pogodbeniki Civilne zaščite (vodstvo odprave, zdravstvo, logistika, zveze, ITK-podpora) z dvema voziloma PV-1 in enim PV-2, vozilom medicinske enote ter logističnim vozilom.

Drugi del odprave, 11.–14. avgust 2021

Drugi del odprave je sestavljalo 52 pripadnikov Civilne zaščite in gasilcev ter 21 vozil.

Poklicni in prostovoljni gasilci

43 gasilcev iz obalno-kraške in severnoprimske regije iz PGD Pivka, Studenec, Postojna, Sežana, Komen, Ilirska Bistrica, Knežak, Podgrad, Pobegi - Čežarji, Gradin, Hrvatini in Izola, pridružili so se poklicni gasilci iz Gasilske brigade Koper, Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana, PGD Cerknjo, Tolmin, Col, Selo, Spodnja Idrija, Kanal, Dobrovo, Šempeter pri Gorici, Vipava in Dornberk.

Gasilska vozila

Drugi del odprave je deloval z gasilskimi vozili prve odprave.

Pripadniki Civilne zaščite Republike Slovenije

Civilna zaščita Republike Slovenije je sodelovala z devetimi pripadniki z Uprave RS za zaščito in reševanje ter pogodbeniki Civilne zaščite (vodstvo odprave, zdravstvo, logistika, zveze, ITK-podpora) z vozili prve odprave in štirimi dodatnimi vozili.

predstavljeni aktivnosti prejšnjega dne in načrti dela za tekoči dan. Usklajevanje med enotami je potekalo nenehno na operativni in vodstveni ravni. Med drugimi je poznanstvo med slovenskim in srbskim vodstvom, ki sta bili nastanjeni v Skopju, omogočilo hitro usklajevanje srbskih helikopterjev na lokacije kritičnih točk požara, ki so jih javili gasilci na terenu. Tudi usklajevanje na vodstveni ravni je bilo dinamično,

saj je vsak dan prinesel dodatne zaplete in potrebo po hitrem reševanju. Slovenska enota za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili je bila napotena prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite, zato se je od vodstva zahtevalo tudi pisno poročanje Centru za usklajevanje nujnega odziva (ang. *Emergency Response Coordination Centre – ERCC*) ter Upravi RS za zaščito in reševanje. Napotena je bila



Slika 9: S protipožigom proti prihajajoči aktivni liniji požara
Figure 9: Counter-firing towards the oncoming active fire line

tudi oseba za povezavo ERCC (ang. *ERCC Liaison Officer – ERCC LO*), s katero je bila slovenska oseba za povezavo v stiku vsak dan. V Severno Makedonijo je bila napotena 6. avgusta, zato je slovensko vodstvo ob obvestilu o njeni prisotnosti v Severni Makedoniji takoj vzpostavilo stik za izmenjavo podatkov in predlogov za izboljšanje razmer v Severni Makedoniji. Na predlog slovenskega vodstva sta bili pozneje napoteni enota EMERPAS in enota za pregled iz Francije. ERCC je prav tako napovedal za 9. avgust obisk delegacije EU z njenim ambasadorjem, namestnico slovenskega veleposlanika, namestnikom bolgarskega veleposlanika, avstrijskim veleposlanikom ter generalnim direktorjem Direktorata za reševanje in pomoč. Za izvedbo in usklajevanje programa obiska delegacije EU sta poskrbela oseba za povezavo ERCC ter slovensko vodstvo, ki je želelo izpostaviti resnost požara v naravnem okolju. V ta namen sta jim predvajala kratek videoposnetek požara, ob katerem sta jim predstavila slovensko enoto za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili in njeno delovanje

v Severni Makedoniji. Po predstavitvi sta jih odpeljala na nekdanjo lokacijo operativnega štaba, kjer so lahko videli posledice požara in delovanje mednarodnih, nacionalnih ter lokalnih sil zaščite, reševanja in pomoči.

Medijska izpostavljenost intervencije v Severni Makedoniji je bila velika. Vse stike z mediji je odobrila Uprava RS za zaščito in reševanje in so potekali prek nje.

NAUČENE LEKCIJE IN PRIHODNJI NAČRTI

Intervencija je razkrila nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba glede na vedno bolj intenzivne požarne sezone čim prej odpraviti. Pri kadru se je za pravilno izkazala odločitev, da se na tako zahtevne intervencije pošljejo le dobro usposobljeni in zelo izkušeni strokovnjaki. V prihodnje bo treba zagotoviti več kadra za štabno vodenje intervencije. Kontingent vozil je bil izbran premišljeno in oblikovan kot samozadosten, torej opremljen z vodo in nadomestnimi deli za okvare, v prihodnje pa mu je treba dodati vozila ter opremo za pregled in opazovanje terena, in sicer motor, štirikolesnik, mobilne kamere za nenehno spremljanje razmer, dron s primerno opremo ter mobilno delavnico za popravila. Prav tako je treba predvideti možnosti napotitve osebja z letalom. Sezname logistične in druge opreme za zagotavljanje podpore enoti na mednarodnih misijah morajo biti pripravljene vnaprej, ob posredovanju v državah s slabšim zdravstvenim sistemom pa je treba zagotoviti primerno zdravstveno oskrbo na terenu z možnostjo hitre evakuacije poškodovanih.



Slika 10: Slovenski vodja odprave in oseba za povezavo na predstavitvi dela slovenske enote severnomakedonskim ter tujim delegacijam

Figure 10: Slovenian leadership (Commander of the emergency response operation and the contact person) at the presentation of work carried out by the Slovenian unit to different domestic and foreign delegations

SKLEPNE MISLI

Mednarodna reševalna pomoč Slovenije Severni Makedoniji pri gašenju požarov v naravnem okolju avgusta 2021 velja za največjo mednarodno reševalno intervencijo. Sprožila je izjemen odziv severnomakedonskih in slovenskih medijev, poglobila dvostransko sodelovanje med Severno Makedonijo in Slovenijo ter prispevala k prepoznavnosti slovenskega sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v regiji ter k zaupanju v njegov učinkovit odziv. Severna Makedonija se je Sloveniji in posebej enotama zahvalila ob številnih priložnostih. Na operativni ravni je intervencija ponudila izjemno izkušnjo vsem, ki so v njej sodelovali, in okrepila zavedanje o odlični pripravljenosti, znanju ter pogumu udeležencev.

Evropska komisija, države članice in sodelujoče države mehanizma Unije na področju civilne zaščite se zavedajo vedno pogostejše težave požarov v

naravnem okolju v Evropi. Dolgotrajne suše in posledično podnebne razmere povzročajo zgoden začetek požarne sezone v Evropi. Vplivi podnebnih sprememb so vsako leto bolj očitni, zato so posledično požari v naravnem okolju pogostejši in skrajnejši. V ta namen je Evropska komisija pripravljena dodatno podpreti države članice in sodelujoče države pri spopadanju s požari v naravnem okolju, kot se je zgodilo na primer s prepozicioniranjem enot mednarodnih enot za gašenje požarov v naravnem okolju v Grčiji junija, julija in avgusta 2021. Prav tako so v proračunu mehanizma Unije na področju civilne zaščite namenjena finančna sredstva za adaptacijo enot za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili za registracijo in certifikacijo v evropski nabor civilne zaščite. Leta 2022 se je na razpis za adaptacijo enote za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili prijavila tudi Slovenija, ki bo tako dopolnila slovenski odziv na požare v naravnem okolju v Sloveniji in tujini.

Viri in literatura

1. Evropska komisija, 2016. Commission Staff Working Document EU Host nation Support Guidelines. https://ec.europa.eu/echo/files/about/COMM_PDF_SWD%2020120169_F_EN_.pdf.
2. Joint Research Centre, 2022. European Forest Fire Information System. <https://effis.jrc.ec.europa.eu/>.
3. Martinič, S., Dobnik Jeraj, M., 2019. Spremembe na področju civilne zaščite na ravni Evropske unije. Ujma, št. 33, 258–265.
4. Vodstvo kontingenta za pomoč Severni Makedoniji, 2021. Požar v Severni Makedoniji in pomoč slovenskega kontingenta. Gasilec, 75(9), 16–26.